

A SZABADKÉZI RAJZ ONLINE TANÍTÁSÁNAK ELLENTMONDÁSAI VÁLTOZTATÁSOK A TANÍTÁSI MÓDSZEREIMBEN A COVID ALATT

Prof.Dr. KELECSÉNYI Csilla DLA

Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar

Terméktervező Intézet

Ipari termék- és formatervező szekció

Kivonat: A Covid pandémia ideje alatt az egyetemen áttértünk az online oktatásra. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a szerző egyik tantárgya - a szabadkézi rajz – kifejezetten érzékelésen alapuló tantárgy, feltétlenül szükséges hozzá a személyes jelenlét, bizonyos anyagok megléte, valamint a speciális műtermi környezet. Így tehát az új helyzet szokatlan, váratlan és atipikus megoldásokat tett szükségessé. Ezért minden egyes feladatot le kellett bontani külön-külön lépésekre. További nehézséget okozott a hallgatók munkájának értékelése: azon helyzet megelőzése és elkerülése, hogy ugyanazt a rajzot valamilyen trükkel több egyetemista is bemutassa a saját nevével online.

Kulcsszavak: szabadkézi rajz, online tanítási módszerek, atipikus megoldások, külön lépések

BEVEZETÉS

A járványok miatti átmeneti lezárás idején a hagyományos személyes órák helyett online képzést kellett bevezetni a tanári karnak, ami új szemléletet és megoldásokat igényelt. Át kellett gondolnom a szabadkézi rajz gyakorlati tantárgy online megvalósítását, és alapvetően változtatnom kellett az oktatási módszereimen. A váratlan helyzet új megoldásokat tett szükségessé: minden feladatnál meg kellett határozni a fő kritériumokat úgy, hogy azokat online továbbítsák. A feladatokat részekre, külön lépésekre kellett bontani, majd lépésről lépésre különböző rajzokon kellett bemutatni úgy, hogy olyan hallgatók is nyomon követhessék azokat, akik korábban nem tanultak rajzolni. A feladatok végrehajtása nehezen volt értékelhető a képernyőn. Nagyon kellett figyelni, hogy nehogy több diák is "beadja" ugyanazt a jól elkészített rajzot. A tapasztalt művészi vizuális képesség nagy segítségére volt a szerzőnek abban, hogy azonnal felismerje, ha a tanulók csalni próbáltak, mert sajnos többször próbálkoztak vele. Valahányszor kitaláltak egy ilyen trükköt, a diákok figyelmeztetést kaptak, hogy ugyanezt a rajzot már korábban is beadták. Ugyanakkor a tanuló lehetőséget kapott saját feladatának/műalkotásának elkészítésére. A Covid alatt a diákokra és a tanárookra egyaránt nagy nyomás nehezedett: félelem a fertőzéstől és stressz a feladatok teljesítésének új módjai miatt. Ugyanakkor a váratlan helyzetek fokozták a kreativitást, és ad hoc, atipikus feladatmegoldásokat eredményeztek.

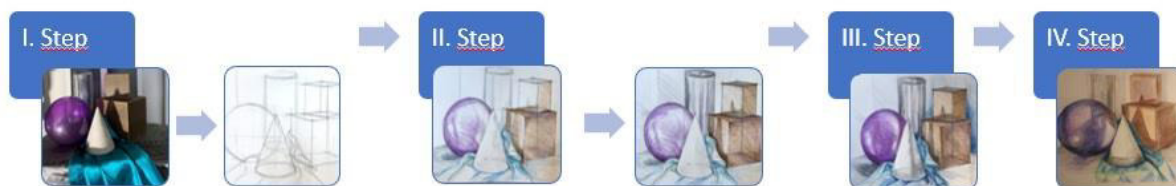
MÓDSZERTANI ÉS TECHNIKAI TRÜKKÖK: TANULMÁNYRAJZ ÉS VÁZLATOS SZABADKÉZI RAJZ KÉSZÍTÉSE

A rövid távú szabadkézi rajz vagy vázlat a művészi gondolkodás legegényibb módja, és magában foglalja a kreatív és pszichológiai szelekció elemzését. A rövid távú szabadkézi rajz olyan tulajdonságai, mint a forma frissessége, egy összetett gondolati komplexum azonnali kifejezése a lakonikus grafikai nyelv segítségével, bizonyos professzionális észlelési megközelítést igényelnek. Biztosítja a tudatos, szilárd, hibamentes döntéseket a munkahelyen. „A művészeti hallgatók képzésének ezért elsősorban abból kell állnia, hogy élesítsék e kifejező tulajdonságokkal kapcsolatos érzéküket, vagy megtanítsák őket arra, hogy a kifejezést tekintsék a fő kritériumnak minden alkalommal, amikor megérintik a ceruzát, ecsetet vagy vágót” – ahogy Arnheim fogalmaz. [1] A hosszú rajzon és vázlaton végzett munkának megvannak a maga sajátosságai, de ezek egyek, és nem választhatók szét. Mindkét esetben az általánostól a konkrétig hajtják végre, de a vázlatban a lényegre hangsúlyozzák, és a részleteket össze kell foglalni - a mozgás, a dinamika és az expresszivitás lesz a fő. A vázlat a művészi gondolkodás legegényibb módja, és magában foglalja a kreatív és kiválasztási elemzési módszert. A rövid távú szabadkézi rajz olyan tulajdonságai, mint a forma frissessége, egy összetett gondolathalmaz azonnali kifejezése tömör grafikus nyelv segítségével, érzékeléséhez bizonyos szakmai megközelítést, tudatos, szilárd, hibamentes döntést igényel. készítési folyamat. A vázlatok segítenek a kreatív képességek fejlesztésében, minimális tömör eszközök segítségével: vonalak, tónusfoltok, vonások. A rövid távú szabadkézi rajzban folyamatos a saját technikai módszereik, stílusuk, rendszerük, tartalmuk, tematikájuk keresése, egyszerre kreatív és oktató. A vázlat fontos feladatai maradnak a koherens és határozott látásmód, a tömegek és foltok eloszlása, a fény-árnyékkompozíciók, a térkompozíció megoldása. Vagyis egy vázlatnak köszönhetően a hallgató kialakítja véleményét a kompozíció kiválasztásáról, a rövidítésről, az anyag azonosításáról és a kép tényleges felfogásáról. Hasonlóképpen kísérletileg bebizonyosodott, hogy a tömeges forma észlelése csak különböző oldalak megváltoztatásával érzékelhető. Egy képről egy nézőpontból teljes képet alkotni lehetetlen, vagyis vázlatok nélkül. A rajzokon való munka során az ember nemcsak egy figurális tervet igazít, hanem gyakran megváltoztatja a művészi kép teljes felfogását. [2] Ahogy Atiana Nilovna mondta az alkotási folyamatról: „Bármilyen színt vehetsz, de a rajznak pontosnak kell lennie. És ha a rajz pontos, a szín meg lesz találva. ..., mi az aforma, hogyan ábrázolható ez a forma síkon, mekkora térfogat van a térben, hogyan közvetíthető különféle anyagokkal. És mindenekelőtt a figyelem a rajzra, mint olyanra összpontosult. " [3]

GYAKORLATI TANÍTÁSI MÓDSZEREK ONLINE-RA HANGOLVA

Online oktatási módszereim bemutatására a geometriai testek drapériás rajzolásának gyakorlati feladatait választottam – szabadkézi rajzolás színes ceruzával. Az időkeret két hét volt, a rajzot négy lépésben kellett elkészíteni. (1. ábra) Első lépés: felállítottam egy csendéletet, lefényképeztem (2.

ábra), és elküldtem a fotót a diákjaimnak online.

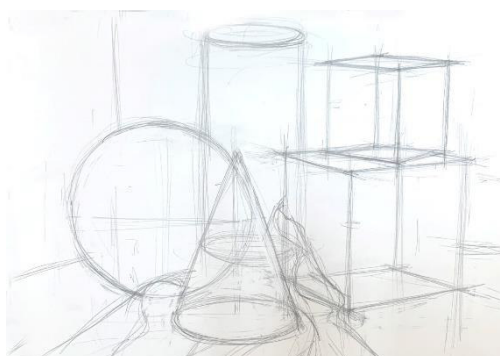

1. ábra: Online tanítás módszertani lépései

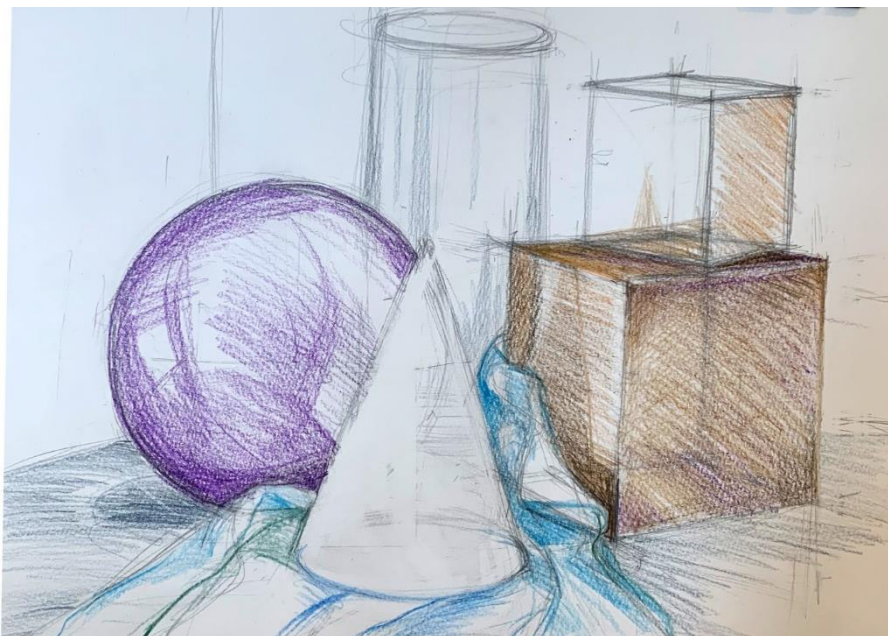
2. ábra: Csendélet fotó

A második lépés (3. ábra) a csendélet laza felvázolása volt fekete ceruzával (pl. Rotring, 2B, 0,5 vagy szürke színű ceruzával). Itt a tanulóknak a teljes kompozíciót kellett felvázolniuk a magasság és a szélesség arányának mérésével. Meg kellett mérniük a tárgyakat és összehasonlítani őket egymással (pl. a labda és a nagy kocka aránya; a henger és a kocka; a *kocka és a labda*.)

3. ábra: A második lépés: csendélet vázlatozása (tanári rajz)

A harmadik lépés a színes ceruzával való rajzolás folytatása volt. (4. ábra) A tanulóknak fel kellett építeniük az egyes tárgyak színeit, és integrálniuk kellett a kompozícióba. Minden tárgyat ki kellett dolgozniuk úgy, hogy közben a fejükben volt a teljes kép! Először meg kellett vizsgálni, hogy a kocka melyik oldala a legsötétebb, majd színes ceruzával meg kellett azokat rajzolni.

4. ábra: Harmadik lépés: a rajz folytatása színes ceruzával (tanári rajz)

Végül a színes rajzot (5. ábra) a fekete ceruzához hasonlóan az árnyalatok felhelyezésével kellett továbbfejlesztelniük és befejezniük. Itt kicsit könnyebben, lazábban kellett rajzolniuk, mintha áttetszőek lennének a tárgyak – ez teszi vonzóbbá, művészebbé a rajzot. Meg kellett mutatniuk a láthatatlan hátsó éleket és síkokat is. Szem előtt kellett tartaniuk, hogy folyamatosan fejlesszék az egymáshoz kapcsolódó tárgyakat, és ügyeljenek a vetett árnyékokra!

5. ábra: Negyedik lépés: árnyékolás (balra: tanári rajz; jobbra: hallgató rajza: Zorigt Ariunzaya)

ÖSSZEGZÉS

A járvány idején szükség volt a szabadkézi rajz tantárgy korábbi gyakorlatában kialakult oktatási módszertan megváltoztatására. Az egyetem ebből a szempontból is megújult fennállásának 50. évfordulójára. A fél évszázados ünnepség alkalmából sikerként könyvelhető el, hogy tudtuk kezelni a Covid okozta tanítási nehézségeket, és a tanulók nem kaptak kevesebb oktatást, megkapták a teljes tananyagot és lehetőségük volt a tudást megszerezni.

A cikk rávilágít a rövid távú szabadkézi rajzfeladatok követelményeinek és megvalósításának problémájára a tanulók grafikus kifejezőeszköz-használati képességének, a rajz plasztikus jellemzőinek fejlesztése érdekében. A világjárvány miatt kialakult jelenlegi tanítási gyakorlat miatt sürgősen szükség volt az oktatási program rövid távú szabadkézi rajzfeladatainak online rendszerben történő elkészítésére, fejlesztésére, a művészetoktatás korszerű problémáinak megfelelően. A szerző fejlesztése magában foglalja a rövid távú szabadkézi rajzolás módszertani és technikai sajátosságainak kialakítását és beillesztését az oktatási programba, melynek során a szerző figyelembe veszi a vázlatkészítéshez szükséges készségeket, technikákat, valamint példákat hoz fel hallgatók számára készített oktatási feladatokra és gyakorlatokra. Vizuálisan elemzi a rövid távú szabadkézi rajz elkészítésének sorrendjét, lépésekre bontja a feladatokat, elemzi tanítványai munkáit a szerző munkáival illusztrálva.

REFERENCES

- [1] Rudolf Arnheim (1979): A vizuális élmény, Budapest, p376
- [2] Zhuravlova, N. (2019). Sketch in the educational program for the drawing of the National Academy of Visual Arts and Architecture: Methodical and technical specifics. Research and methodological works of the National Academy of Visual Arts and Architecture. 105-110. 10.33838/naoma.27.2018.105-110.
- [3] Tiberius Silvashi, (2107): It was strange to find out that she was a contemporary ... 2022.09.09.
<http://prostory.net.ua/ua/praktyka/193-stranno-bylo-uznat-cto-ona-sovremennik>

Title Name KELECSÉNYI
Rejtő Sándor Faculty of Light Industry and Environmental Engineering
Product Design Institute
Bécsi út 94-96., Budapest, H-1034 Hungary
Phone: +36 (1) 666-5603 E-mail: kelecsenyi.csilla@rkk.uni-obuda.hu